

T.C.

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS

ANABİLİM DALI

SAYISAL ve SÖZEL BÖLÜMLERDE LİSANS EĞİTİMİNİ TERCİH
ETMİŞ ÖĞRENCİLERİN BAĞLANMA STİLİ FARKLILIKLARI

FERNUR AZMAN

Doç.Dr. F.Gökben Hızlı Sayar

(İstanbul)(2016)

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**SAYISAL VE SÖZEL BÖLÜMLERDE
LİSANS EĞİTİMİNİ TERCİH ETMİŞ
ÖĞRENCİLERİN BAĞLANMA STİLİ FARKLILIKLARI**

FERNUR AZMAN

144102133

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: DOÇ.DR. GÖKBEN HIZLI SAYAR

İstanbul – 2016

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 144102133
Öğrenci Adı Soyadı	: Fernur Azman
Anabilim Dalı	: Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Gökben Hızlı Sayar
Tezin Başlığı	: Sayısal ve sözel bölümlerde lisans eğitimi tercih etmiş öğrencilerin bağlanma stili farklılıkları

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 17.10.2016	Saati	: 10:30
Öğrenci Savunmaya	: ☒ GELDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki karar,			
☒ OY BIRLIGI ☐ OY ÇOKLUGU			
☒ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.			
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ..... ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)			
☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDDEDİLMESİ kararı alınmıştır.			
Savunmada Tezin Başlığı	: ☒ Değişmedi.	☐ Değişti.	
Tezin Yeni Başlığı	:		
Öğrenci Savunmaya	: ☐ GELMEDİ		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki karar,			
☐ OY BIRLIGI ile REDDEDİLMİŞTİR.			

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Doç. Dr. Gökben Hızlı Sayar	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Eylem Özten	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Mesut Karahan	

Yemin Metni

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum

“Sayısal ve Sözel Bölümler de Lisans Eğitimini Tercih Etmiş Öğrencilerin Bağlanma Stili Farklılıkları”

Çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve

yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu

belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

17/10/2016

Fernur AZMAN

İmza

ÖZET

AZMAN, Fernur, Klinik Psikolog Yüksek Lisans, İstanbul,2016

“Sayısal ve Sözel Bölümlerde Lisans Eğitim Tercih Etmiş Öğrencilerin Bağlanma Stili Farklılıkları”

Bu çalışma sayısal ve sözel bölümlerde lisans okumayı tercih etmiş öğrencilerin bağlanma stili farklılıklarını incelemek için yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim yılında Üsküdar Üniversitesinin sözel fakültelerde ve sayısal fakültelerinde öğretim gören öğrenciler oluşturmuştur. İletişim fakültesinde okuyan 50 ve mühendislik fakültesinde okuyan 50 öğrenci randomize olarak seçilmiştir. 50 kız ve 50 erkek, toplamda 100 öğrenci değerlendirilmiştir. İlişki Ölçekleri Anketi (RSQ) uygulanmıştır. Seçilen bölümden başka, yaş ve cinsiyetin de bağlanma stilleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Sözel bölümlerde lisans eğitimi seçen grupta kayıtsız bağlanma oranı, sayısal bölümde eğitim seçenlere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p=.002$) Cinsiyetlerine göre grupların bağlanma stillerine bakıldığında erkeklerde güvenli bağlanma, kız öğrencilere göre anlamlı biçimde yüksek bulunmuştur ($p=.002$) Öğrencilerin yaşları ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sonuç olarak öğrencilerin bağlanma stillerinin sayısal ya da sözel bölümlerde eğitim görme tercihlerini etkileyebileceği düşünülmüştür.

ANAHTAR KELİMELER

Bağlanma Stili, Öğrenci

SUMMARY(ABSTRACT)

"Attachment Styles of Students Who Preferred Undergraduate Education in Math or Non-Math Classes

This study aims to investigate the differences of attachment styles of the students have chosen undergraduate education at math and non-math classes. The population was selected from students of Üsküdar University students who are under education in the math and non-math classes in 2015-2016 education term. Fifty of selected students are studying at the faculty of communication and 50 students were in engineering schools. A random sampling was used. the study groups composed of 50 girls and 50 boys. Relationship Scale Questionnaire (RSQ) was implemented. The impact of age and gender on attachment styles were also examined. The results revealed that the students of non-math classes showed dismissing attachment styles significantly higher than the math class group ($p = .002$). On the basis of gender, secure attachment style was observed significantly higher in male students ($p = .002$). Attachment styles among the students showed no significant difference by age. In conclusion, attachment styles of students thought to influence their choice of undergraduate education in math or non-math classes.

KEYWORDS

Attachment style, Student

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın konusu, planlanması, tez önerisinin hazırlanması, çalışma ile ilgili yayınların elde edilmesi ve incelenmesi, verilerin toplanması, verilerin işlenmesi, sonuca

ulaşma aşamalarında birçok kişinin katkısı olmuştur.

Öncelikle yüksek lisans eğitimim sırasında hem eğitim hem mesleki olarak bana destekçi

olan, desteğini ve duyarlılığını hissettirip aynı zamanda örnek olan

Gökben Hızlı Sayar'a müteşekkür ederim. Kendisini tanıdığımı çok memnunum.

Sonrasında bana her daim yanımda olan sevgili aileme anneme babama kardeşlerime özellikle Yeliz A. Çapanoğluna ve Korhan Çapanoğluna teşekkür ediyorum.

Kaygılarımın yükünü hafifleten destek olan sevgili dostumuz Feriha Ercan'a teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans sürecinde tanıştığım ve yardımlarını aldığım arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Son olarak da Üsküdar Üniversitesi eğitim sektörüne tez süreci içindeki hoşgörü ve yardımsever dayanışmaları için teşekkür ediyor ve hem okulun hem de mensup üyelerinin

de başarılarını diliyorum.

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1	17
Tablo.4.2	18
Tablo.4.3	18
Tablo 4.4	19
Tablo 4.5	20
Tablo 4.6	21

İÇİNDEKİLER

Tez Sınav Tutanağı.....	iii
Yemin Metni.....	iv
ÖZET	v
ANAHTAR KELİMELER	v
SUMMARY(ABSTRACT).....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
I. BÖLÜM.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1 Bebeklikte Bağlanma	3
1.2 Maymunlarda Bağlanma	4
1.3 Mary Ainsworth'ün Bağlanma Modeli	4
1.4 Bağlanma Stilleri	6
1.4.1 Bağlanma Kavramının Tanımı	6
1.4.2 Kaygılı Bağlanma	9
1.4.3 Güvenli Bağlanma.....	10
1.4.4 Saplantılı Bağlanma	10
1.4.5 Kayıtsız Bağlanma	10
II. BÖLÜM	12
AMAÇ	12
III. BÖLÜM	13
YÖNTEM	13
3.1. Araştırmanın Modeli	13
3.2. Evren	13
3.3. Veri Toplama Araçları	14
3.3.1. RSQ (İlişki Ölçekleri Anketi)	14
3.3.1.1. Test Tekrar Test Güvenirliği	15
3.3.1.2. RSQ Ölçekleri Türkçeye Uyarlama, Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması ...	15
3.3.1.3. İç Tutarlılık	15
3.4. Verilerin Toplanması	16
3.5. Verilerin Analizi	16

IV. BÖLÜM	17
BULGULAR.....	17
Tablo 4.1 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Çeşitli Değişkenlere İlişkin Dağılımı	17
Tablo.4.2 Mühendislik Fakültesinde Okuyan Öğrencilerin Bağlanma Stilleri Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı	18
Tablo.4.3 İletişim Fakültesinde Okuyan Öğrencilerin Bağlanma Stilleri Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı	18
Tablo 4.4 Öğrencilerin Hangi Fakültede Okuduklarına Göre Grupların Bağlanma Stilleri Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Bağımsız Örneklem T” Testi İle Karşılaştırılması	19
Tablo 4.5 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Grupların Bağlanma Stilleri Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Bağımsız Örneklem T” Testi İle Karşılaştırılması	20
Tablo 4.6 Öğrencilerin Yaşları İle Öğrencilerin Bağlanma Stilleri Envanterinin Alt Ölçeklerinden Alınan Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	21
V. BÖLÜM	22
TARTIŞMA	22
5.1. Bağlanma Modelinin Ölçümlenmesi ve Bağlanma Stilleri.....	22
5.2. Bağlanma ve Cinsiyet	26
5.3. Bağlanma Stilleri ve Yaş.....	28
VI. BÖLÜM	30
ÖNERİLER	30
SONUÇ.....	31
KAYNAKÇA.....	32
ÖZGEÇMİŞ	36

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bağlanma psikolojisinin bilimsel olarak iki tanımı vardır. İlki karşılıklı iki kişi arasındaki iletişimin ve duygunun yoğun olduğu sevgi ve hoşgörü içeren karşılıklı bir ilişki, ikincisi ise çocuğun annesi ile hassas ve güçlü bir bağ kurmasıdır(Budak)(2005).

Bağlanma tanımı; birinin yanımızda olmasını isteme ve o kişi yanımızda olduğunda kendimizi güvende hissetme şeklinde tanımlamakta; erken yaşlarda anneden başlayarak diğer yetişkinlere ilişkin oluşturulan içsel modellerin çok fazla değişime uğramadan yetişkinlikte de işlev gördüğünü belirtmektedir”(Özer ve Güngör)(2012).

Bağlanma ilk üç ayını doldurmuş bebeklerde bağlanma davranışı görülmeye başlanır. Bebek etrafındaki kişilere göre annesini gördüğünde verdiği yalın davranış süresi daha kısadır(Bowlby)(1969).

John Bowlby (1973) ilk kez bağlanma kavramından bahseden kişidir.

Bowlby'e göre bağlanma çocuğun ilgi ve bakım gerektiren zamanlar da onunla en yakından ilgilenen kişi ile kurduğu duygusal bağın türü bağlanma stilini belirler (Günaydın vd.)(2005).

Bağlanma sistemleri çocukluktan itibaren kişinin duygularıyla baş edebilme biçimlerini ve sosyal hayatını bir ömür boyu şekillendiren bir yapıdır. “Aynı zamanda değişikliklere karşı direnç gösterir ”(Dağ ve Gülüm)(2013).

“Bağlanma sistemi, bebek ve bakım veren arasındaki ilişkilerde gözlenen temel dört davranış örüntüsü ile kendini göstermektedir ki bunlar; yakınlık arayışı ve yakınlığı koruma ihtiyacı, ayrılığı protesto etme, keşfetme etkinlikleri için bakıcıyı güvenli bir üs olarak kullanma ve destek ve güvenlik için bakıcıyı sağlam bir sığınak olarak kullanmadır. İçsel çalışma modellerinin erişkinlikte yakın ilişkilerde gözlenen davranış tarzıyla yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir ” (Özten vd.)(2015).

Psikanalitik için çocuğun kurduğu ilk ilişki biçimi onun kişiliği için önem arz ediyordu fakat kişinin sürekli sertleşen duygu durumundan dolayı herkesin onay verdiği bir görüş olmamıştır (Bowlby)(1969).

Harlow ‘un 1958’e kadar çıkarttığı ilk yayınlarında ve Bowlby’nin 1958 de çıkarttığı yayınındaki görüşlerinde çocuğun bağlanmasına neden olan dört ana teori belirtilmiştir. Bu teoriler psikanalitik ve psikolojik kaynaklarda bulunmaktadır. Bunlar; İkincil itki teorisi, birincil emilen nesne teorisi, birincil nesne yapışması teorisi, birincil rahme dönüş arzusu (Bowlby)(1969). Bu dört teoriden en çok benimsenen ve kabul gören ise ikincil itki teorisidir. Teoride çocuğun besin ve sıcaklık gibi temel giderilmesi gereken fizyolojik gereksinimleri üzerinde durulmuştur. Bu gereksinimler bebeğe bakım veren kişi tarafından sağlandığı için bebek, bakım verene karşı bağlanma dürtüsü geliştirir (Bowlby)(1969).

Bowlby’e göre 1958 yılındaki yayınında İçgüdüsel davranış teorisi üzerine kurulan yeni hipotezleri yayınlamıştır. Bağlanma davranışı, çiftleşme ve annelik davranışı gibi bir sosyal davranış modeli olarak kabul edilir ve bunların üçü de aynı öneme sahiptir (Bowlby)(1969).

Bağlanma davranışında öne sürdüğu ‘ihtiyaç ve dürtülerin’ yerine Bağlanma davranışını tetikleyen hareketlerin olduğu düşünülmektedir. Bowlby’ e göre bağlanma davranışını ortaya çıkaran belirli davranışlar olduğu öne sürülmektedir, “ihtiyaç ve dürtüler” bu teori kapsamında yer almıyordu. Bağlanma davranışı bebekte ana figür olan anne ile yakınlaşma gerçekleştiğin de bağlanma davranışının geliştiği savunulmaktadır. Harlow’a göre besin ve sıcaklık büyük bir rol oynarken bu teoride çok büyük bir role sahip değildir (Bowlby)(1969).

Hipotezin son yıllarda ki anlamı bağlanmaya neden olan davranış sistemlerinin gelişiminde bazı nokta ve seviyelerde anneye yakınlaşma amacı olduğu varsayılmaktadır. Teorinin daha önce ki çeşitlerinde birbirini takip eden beş davranış gelişimi vardır. Bunlar; emme, yapışma, izleme, ağlama ve gülümsemedir (Bowlby)(1969). Bunlar bebeğin ebeveynleri ile ilişki kurabilmek için ortaya çıkardığı bağlanma davranışlarıdır.

İnsanlar da öbür canlılardan farklı olarak bağlanma davranışı süreleri daha çok sürmektir. Bunun neden bebeklerin tam gelişmemiş olarak doğması ve gelişim sürelerinin uzun olmasından kaynaklıdır. Bundan dolayı bebek annesinden aldığı şefkat ve ilgiyi bebeğin bağlanma davranışını ortaya çıkartmada aktif belirleyicidir. Bu bebekler yani insanlar için doğumdan ölüme kadar devam eden bir süreçtir. Bebeğe bakan anne ne kadar ilgili hassas ve farkındalık sahibi bir birey olursa bebekte o kadar güvenli bağlanma stiline sahip, başarılı, problemlerle tek başına mücadele edebilen, bir seviyeye sahip olacaktır (Bowlby)(1980).

1.1 Bebeklikte Bağlanma

Bowlby(1973), bebeğin annesi ile yalın ilişki kurması ve dış çevreden gelecek tehditlere karşı korumasını sağlayan durumun bağlanma modeli olduğunu tanımlar. Anne ile bebek arasında kurulan güçlü bağın ve ilişkinin korunması bağlanma modelinin temelidir. Bunun nedeni; bebeğin korunaklı ve muhafazalı yetiştirilebilecekleri bir yaşam alanı sağlamaktır. Bebek ile anne arasındaki bağ, beklenmeyen ve zarar verici durumlarda bebek için sığınak görevini oluşturur. Bununla birlikte bebeğin dış çevreyi öğrenmesine de destek sağlar(Bowlby)(1972).

Bowlby bebeğin ilk iki aylıkken anneye kurulan içgüdüsel tepkilerle bağlanma davranışlarının ortaya çıktığı görülür. Bunlar; emme, tutma, yapışma, taklit etme, gülme ve ağlamadır (Bartholomew)(1992).

Ainsworth ve arkadaşlarının tespitleri sonucunda bağlanma olayının aslında duygusal bir ilişki olduğunu ve bir modelin başka bir modelle değiştirilemeyeceğini söylemiştir. Ainsworth ve arkadaşları üç bağlanma stili tanımlamışlardır. Bunlar güvenli, kaygılı(kararsız), kaçınan olarak tanımlanmıştır(Ainsworth)(1998).

1.2 Maymunlarda Bağlanma

Harlow 1958 yılında öğrencileri ile birlikte yaptığı çalışmalardan birinde, annesi olmayan yavru maymunların içgüdüsel durumlarını anlamak için bir deney yapmıştır. Bu deneyde bir tane sert demirden yapılmış anneye benzer bir figür ve süt vardı, diğerinde ise süngerlerle yumuşatılmış bir anne figürü vardı. Maymun önce sert yere tırmandı ve sütü içti sonra da hızlı bir şekilde yumuşak anne figürüne tırmanıp sarıldı. Yavru maymunlar için yiyecek ihtiyaçlarının gerekli olduğu kadar, güvenli ve konforlu bir bakımında vazgeçilmez olduğunu göstermişlerdir. Bir diğer araştırmada Rehus maymunlarına ısıtılmış demir ve kumaş kaplı bir yer hazırlanmıştır. Maymunlar sıcak olan alanı tercih etmişlerdir. Harlow'un annenin sadece çocuğa beslenme sağlamadığı aynı zamanda sıcaklık ihtiyaçlarını da sağladığı görülmüştür (Tüzün ve Sayar)(2006).

1.3 Mary Ainsworth'ün Bağlanma Modeli

“Değişik (yabancı) biçim” diye adlandırılan bir deneysel araştırmada çocukların bağlanma davranışlarını üç çeşit olarak açıklamışlardır. Bunlar kararsız, güvenli ve kaçınmacı bağlanmadır (Kavlak ve Şirin)(2009). Bu deneyde bebek annesinden ayrılır ve bir yabancı ile kalır. Bu süreç sekiz dakika sürer. Anneden kopma ve anne ile tekrar bir araya gelme zamanı önemlidir. Bebeğin bu zaman ki davranışları güvenli bağlanma ya da güvensiz bir bağlanma biçimine mi sahip düşüncesini netleştirir (Tüzün ve Kayar) (2006).

Bowlby ve Ainsworth'e göre kişinin çocukken ebeveyni ile kurduğu duygusal bağın benlik ve diğerleri için oluşturduğu hissiyat, tutum ve istekleri gibi duyumları oluşturur ve bu durum çocuklukta kalmayıp bireyin ömrü boyunca ilişkilerine de yansıyan bir süreçtir (Günaydın vd.)(2005).

Bartholomew ve arkadaşları yetişkin bağlanma modelini John Bowlby'nin benlik ve başkaları modelini bir araya getirerek güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu olmak üzere dörtlü bağlanma stillerini ortaya çıkarmışlardır. Kişinin kendilik ve başkaları hakkındaki algıları olumlu ya da olumsuz bir şekilde ifade edilir (Çalışır)(2009).

Sigmund Freud'un açıklamasında “Anne ve babalar birbirleriyle ilişkilerinde devamlı çatışma ve huzursuzluk yaşıyorlar ise ya da mutsuz bir evlilik yaşantısına

sahiplerse, çocuklarının cinsel gelişiminde şiddetli bir örselenmeye ya da nevroitik bir hastalık geliştirmelerine zemin hazırlamış olurlar” (Bowlby)(1972). Bağlanma davranışı her bireyde her yaşta aşırı bir şekilde görülebilir fakat belli bir sınırı geçerse nevroitik davranış olarak kabul edilir (Bowlby)(1972).

Ayrılık kaygısının ortaya çıkartan en önemli etkilerden biri, annenin çocuğunu cezalandırmak için onu bırakıp gitmekle tehdit etmesidir. İkincisi ise Ebeveynler arasındaki büyük tartışmalara şahit olması ve anne ya da babadan birinin evden uzaklaşma ihtimalini fark etmesidir (Bowlby)(1972).

Bağlanma kuramı olarak J. Bowlby geliştirmeler yapmıştır. Mary Ainsworth ve arkadaşları da bağlanma kuramı olarak üzerinde durmuşlar ve geliştirmişlerdir(Bowlby)(1972).

Son olarak da Bartholomew ve Horowitz (1990) ‘ in çıkardığı güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma modelleri ile dediğimiz “Dörtlü Bağlanma Modeli” ni ortaya atmıştır. Bu modellerin insanlar için birbirinden farklı kendine özgülükleri olan, kişinin özünü oluşturan yapılar olduğu bulunmuştur.

Dörtlü bağlanma modelinde bağlanma modellerinin her biri farklı benlik ve diğerleri modelini oluşturmaktadır. Güvenli bağlanma stilini taşıyanlar hem kendisi hem başkaları hakkında olumlu tutuma sahiptir. Yani olumlu benlik ve olumlu diğerleri modeli. Kayıtsız bağlanmada da benlik değerleri olumlu, fakat olumsuz diğerleri modeline sahiptir. Saplantılı bağlanma stili taşıyanlar olumsuz diğerleri modeline sahiptir. Saplantılı bağlanma stili taşıyanlar olumsuz kendilik, olumlu diğerleri modeline sahiptir. Korkulu(kaygılı) bağlanma modeline sahip bireyler de hem olumsuz kendilik, hem olumsuz diğerleri modeline sahiptirler (Çetinkaya)(2003).

Dörtlü bağlanma modelinde bağlanma modellerinin her biri farklı benlik ve diğerleri modelini oluşturmaktadır. Güvenli bağlanma stilini taşıyanlar hem kendisi hem başkaları hakkında olumlu tutuma sahiptir. Yani olumlu benlik ve olumlu diğerleri modeli. Kayıtsız bağlanmada da benlik değerleri olumlu, fakat olumsuz diğerleri modeline sahiptir. Saplantılı bağlanma stili taşıyanlar olumsuz diğerleri modeline sahiptir. Saplantılı bağlanma stili taşıyanlar olumsuz kendilik, olumlu diğerleri

modeline sahiptir. Korkulu(kaygılı) bağlanma modeline sahip bireyler de hem olumsuz kendilik, hem olumsuz diğerleri modeline sahiptirler(Çetinkaya, B.)(2003).

1.4 Bağlanma Stilleri

Bağlanma psikolojisinin bilimsel olarak iki tanımı vardır. İlki karşılıklı iki kişi arasındaki iletişimin ve duygunun yoğun olduğu sevgi ve hoşgörü içeren karşılıklı bir ilişki, ikincisi ise, çocuğun annesi ile hassas ve güçlü bir bağ kurmasıdır (Budak)(2005).

Bowlby, insanlar öbür canlılarda farklı olarak bağlanma davranışı süreleri daha çok sürmektedir. Bunun nedeni bebeklerin tam gelişmemiş olarak doğmasından kaynaklıdır. Bundan dolayı bebek annesinden aldığı şefkat ve ilgiyi bebeğin bağlanma davranışını ortaya çıkartmada aktif ve belirleyicidir. Bu bebekler yani insanlar için doğumdan ölüme kadar devam eden bir süreçtir. Bebeğe bakan anne ne kadar ilgili, hassas ve farkındalık sahibi bir birey olursa o kadar güvenli bağlanma stiline sahip başarılı problemlerle tek başına mücadele edebilen bir seviyeye sahip olacaktır (Bowlby)(1980).

1.4.1 Bağlanma Kavramının Tanımı

Bowlby'e göre bağlanma tanımı, önem verilen insanlar ile kurulan duygusal yakın ilişkidir.

Çocuğa ebeveynlik(bakım veren) yapan kişinin sağladığı ihtiyaçlar ile oluşturulan sıcak ilişkidir. Bebekler için yakınlık ihtiyacı yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli bir durumdur (Bowlby)(1972).

Bağlanma teorisinin altında nedensellik, psikanalitik, ilişkiler ve obje ilişkileri yattığı söyleniyor (Bretherton)(2000).

Bağlanma modelleri bireyin başkaları ve kendisine yönelik algıladığı pozitif ve negatif düşünce ve davranışların eşleşmesiyle bağlanma modellerinin oluşumu sağlanır (Bartholomew)(1990).

Ainsworth ve arkadaşları ve Bowlby tarafından bağlanma stilleri ortaya atılmıştır. Ainsworth ve Bowlby'nin bağlanma hakkındaki bilgilerinin birleşimiyle bağlanma kuramı oluşturur.

Ainsworth yaptığı örneklem çalışmalarıyla Bowlby'nin çalışmalarını ve fikirlerini desteklemiştir. Ainsworth 'ün Bowlby'nin düşüncelerini ve deneylerini desteklemesi ile Bowlby'nin düşüncelerini ve deneylerini desteklemesi ile Bowlby'nin düşünceleri ve fikirleri bilim dünyasında önemli bir yere gelmiştir. Aynı zamanda bebeğin çevresini öğrenmesi için korunaklı bir yaşam alanında yaşaması gerekliliği fikrine de katkısı olmuştur. Bu doğrultuda bebeğin anne – karnında gelişirken incelenmiş ve formüllemişdir. Bu doğrultuda bebeğin anne – karnında gelişirken incelenmiş ve formüllemişdir. Bu da şunu göstermektedir. Anne ve bebek bağı anne karnında bebek dünyaya gelmeden oluşmakta ve ilerlemektedir.

Diğer insanları sevme ve bu insanlarla ilgilenme gibi duyguları kişiselleştiren durumu benlik modeli olumlu; benlik modeli olumsuz ise; diğer insanlarla bir bağ kurma da kararsız kalma, tutarsız davranmaması yol açar. Olumlu benlik modelinde çevresindeki insanlarla ve kişilerle yakın bir bağ kurarken insanlarla ve kişilerle yakın bir bağ kurarken olumsuz modelde ise insanlarla ve kişilerle yakın bir bağ kurarken olumsuz modelde ise insanlarla ilişkiye girmeyi bir bağ kurmayı reddeder(Griffin ve Bartholomew)(1994).

Ainsworth(1998) ve arkadaşları tespiti sonucunda bağlanma olayının aslında duygusal bir ilişki olduğunu ve bir modelle değiştirilmeyeceğini söylemiştir. Ainsworth ve arkadaşları üç tane bağlanma stili tanımlamışlardır. Bartholomew' e göre bunlar; Güvenli, Kaygılı-karasız, kaçınan olarak tanımlanır.

Olumlu Kişilik modeli çevresindeki dış etkilerden etkilenmeyen kendi içinde bir benliği olan anlamındadır (Bartholomew)(1990).

Güvenli bağlanan bireyler, çevresine ve insanlara karşı verdikleri olumlu tepkilerin nedeni aile içi ilişkileri ile bebeklik zamanlarından tecrübe ile edinilen ve aile bireylerini ifade ederken kendilerine hoşgörülü davrandıklarını genel olarak destek verdiklerini tanımlarlar (Fenny ve Noller)(1990).

Kişiler kendilerini anlatırken oldukça özgüvenli olarak anlatırlar ve güzel şeyler yaptıklarını ifade ederler. Aynı zamanda dış çevreye çabuk adapte olabildiklerini ve uyum sağlayabildikleri bir ortam oluşturur. Bu insanların çocukluk ve ergenlik dönemleri de rahat geçmektedir. Çevresindekilerle kolay iletişim kurabilirler.(Shaver, 1998) BU insanlar içinde geldiği gibi davranmakta çekinmiyorlar. Kendilerine ortam içinde güveniyorlar ve aktif olarak kendilerini sergilerler(Collins ve Read)(1990).

Güvenli bağlanmada, kişilerle yapıcı ilişkilerde bulunma, çevresine ve insanlara yardımcı olma ve çevresinden yardım görme. Güvenli bağlanmayı ifade etmektedir. Güvenli bağlanmaya sahip insanlar çevresindeki ilişkiler de her zaman, daha aktiftirler. Güvensiz bağlanmadaki kişilere göre çevresindeki insanlarla rahat korkmadan kolayca rahatlıkla ve samimiyetle ilişkilerini kurar.

Bowlby'e göre emniyetli bağlanma modelinin bebeğin güvenilir bir ebeveyn bakım veren yakın samimi ve korunaklı bir ortamda büyümesidir (Bowlby)(1972).

Kişilerin kendilerine iyi ve olumlu davranışları ve aynı zamanda çevresindeki kişilere ve ilişkilerindeki yapıcı hareketler sergilemesi o kişilerin özünde emniyetli bağlanma olduğu yapılan çalışmalarda görülmüştür(Mikulincer)(1998).

Olumlu Kişilik modeli çevresindeki dış etkilerden etkilenmeyen kendi içinde bir benliği olan anlamdadır (Bartholomew)(1990).

Güvenli bağlanan bireyler, çevresine ve insanlara karşı verdikleri olumlu tepkilerin nedeni aile içi ilişkileri ile bebeklik zamanlarından tecrübe ile edinirler ve aile bireylerini ifade ederken kendilerine hoşgörülü davrandıklarını genel olarak destek verdiklerini tanımlarla(Fenny ve Noller)(1990).

Kişiler kendilerini anlatırken oldukça özgüvenli olarak anlatırlar ve güzel şeyler yaptıklarını ifade ederler. Aynı zamanda dış çevreye çabuk adapte olabildiklerini ve uyum sağlayabildikleri bir ortam oluşur. Bu insanların çocukluk ve ergenlik dönemleri de rahat geçmektedir. Çevresindekilerle kolay iletişim kurabilirler (Shaver)(1998).

Bu insanlar içinden geldiği gibi davranmakta çekinmiyorlar. Kendilerine ortam içinde güveniyorlar ve aktif olarak kendilerini sergilerler(Collins ve Read)(1990).

Güvenli bağlanma da kişilerle yapıcı ilişkilerde bulunma, çevresine ve insanlara yardımcı olma ve çevresinden yardım görme güvenli bağlanmayı ifade etmektedirler. Güvenli bağlanmaya sahip insanlar çevresindeki ilişkilerde her zaman daha aktifleşirler. Güvenli bağlanmaya sahip insanlar çevresindeki ilişkilerde her zaman, daha aktiftirler. Güvensiz bağlanmadaki kişilere göre çevresindeki insanlarla rahat korkmadan, samimiyetle ve kolayca ilişki kurarlar (Bowlby)(1972).

1.4.2 Kaygılı Bağlanma

Klinik literatürde ‘bağımlı ve aşırı bağımlı’ kelimeleri oldukça fazla yer alır. Kültürden kültüre ve aynı kültür içinde farklı bir kültürde de bu aşırı bağımlı ve bağımlı hareketlerinin yorumlanması farklılık gösterebilir. Çevresel koşullara ve organizmaya ait koşulları da değerlendirme içine katmalıyız. Aşırı bağlanmaya sahip olduğu zannedilen bireyler yaşlanmış, yakın zamanda kardeşi doğmuş çocuklar, hasta çocuklar, yakınına kaybetmiş bireyler, erken yaşta bebek sahibi olan kadınlar örnek sayılabilir. Bağlanma davranışı böyle durumlarda daha yoğun yaşanır ve bu gerçek bir bağımlı davranış göstergesi değildir (Bowlby)(1972).

Bu bireyler bağlanmayı gerçekleştirecekleri bireylerin kendilerine yakınlık göstermeyeceklerinden korkma, onlara ulaşmanın zor olduğunu düşünme, ihtiyaç anında yanlarında olup olmayacaklarına karşı korku hissetme ve kaygıyı yansıtan davranışlar ortaya çıkartırlar. Bu şekildeki bağlanma biçimi “Kaygılı Bağlanma” ya da “Güvensiz Bağlanma” olarak kabul edilir (Bowlby)(1972).

Bağlanma yaşayan bireyler, bağlanmayı gerçekleştirdikleri bireylerle ilişkilerinin ve iletişimlerinin sonlanmasından korktukları için kaygılı davranışlar göstermektedir (Bowlby)(1972).

Ayrılık kaygısının ortaya çıkartan en önemli etkilerinden biri, annenin çocuğunu cezalandırmak için onu bırakıp gitmekle tehdit etmesidir. İkincisi ise Ebeveynler arasındaki büyük tartışmalara şahit olması ve anne ya da babadan birinin evden uzaklaşma ihtimalini fark etmesidir (Bowlby)(1972).

1.4.3 Güvenli Bağlanma

Bu bireyler kendilerine önem verildiğini ve sevilebildiğini düşünürler. Diğer insanların hassas ve erişilebilir olduğunu düşünürler. Kendilerine olan saygıları yüksektir. İnsanlarla samimi olmaktan, güvenmekten kaçınmaz ve özgür kişiliklerini korurlar (Çalışır)(2009).

Güvenli bağlanma stiline sahip yetişkinler diğer bağlanma stillerine sahip kişilere göre olumsuz, depresif duygu durumlarından daha çok olumlu duygu durumları beslemektedirler (Akbağ ve İmamoğlu)(2010).

1.4.4 Saplantılı Bağlanma

Saplantılı bağlanma stiline sahip bireyler, kendileri hakkında olumsuz başka insanlar hakkında olumlu benlik modeline sahiptirler. Yani kendilerine değer vermezler ve başkaları tarafından onaylanma ihtiyacı hissederler. Yakın ilişki kurma çabasında olurlar. Başkalarına rahatsız edici şekilde peşinden koşma eğilimi gösterirler ve bu tarz davranışlarla insanları kendilerinden uzaklaştırırlar(Çalışır)(2009).

Cooper ve arkadaşları, bağlanma stillerini inceledikleri bir araştırmada; saplantılı bağlanmaya sahip ergenlerin insanlarla kurduğu bağlar daha az oranda uyumlu ve daha fazla oranda risk alma davranışlarına eğilimli oldukları gözlemlenmiştir. Güvenli bağlanmaya sahip ergenlerin ise en yüksek oranda uyum sağladıkları ve en düşük oranda riskli olabilecek davranışlar sergilediklerini ispatlamıştır (Morsünbül ve Çok)(2011). “Aynı zamanda saplantılı davranışa sahip kişiler ebeveynlerini olumlu ve destekleyici olarak tanımlamaktadır”(Morsünbül ve Çok)(2011).

1.4.5 Kayıtsız Bağlanma

Kayıtsız bir stilde bağlanan bireyler, kendilerini önemli ve başkaları tarafından sevilebilir olarak görürler. Fakat başka bireyler için ise, kendinde olduğu gibi değil de yapıcı olmayan negatif tutuma sahiptirler. Kayıtsız bağlanma modeline sahip bireyler

üzüntü duymamak ve kırılmamak için başkalarından uzak dururlar. Bu sayede kendilerine bir güç kalkanı oluşturmuş olurlar. Kendi önem ve kıymetlerini sürdürülebilir hale getirmeyi hedeflerler. Kayıtsız bireyler diğer insanlarla yakınlık kurmanın önemsiz olduğunu savunma mekanizması olarak kullanırlar. Sıkı ilişkiler kurmaktan kaçarak özgürlüklerini ve kırılmaz olduklarını bu şekilde yaşatırlar (Arslan)(2008).

Shaver ve Brennan 242 üniversite öğrencisinden oluşan bir araştırmasında, bağlanma stillerinin kişilik üzerinde önemli etkilerinin olduğunu saptamışlardır. Bowlby'e göre bireyin yaşının ne olursa olsun güçlülere rastladıklarında onlara destek çıkabilecek kişilerin varlıklarından güvende hissederler ve yüksek düzeyde mutlu olurlar. Kabiliyetlerini en güzel şekilde sergilerler (Akhan) (2014).

Kişinin mesleği, sadece sahip olduğu çalışma alanı değil o alandaki beklentilerini, hedeflerini, ulaşmak istedikleri ve isteklerini gerçekleştirebilmesi için gelişmesini, kabiliyetlerini çalışarak sergileme arzusu ile o alanda yol kat etmesini gerçekleştirmesidir (Sav)(2008).

II. BÖLÜM

AMAÇ

Araştırmada sayısal ve sözel ağırlıklı meslekler seçen öğrencilerin bağlanma stillerinde ne gibi saptamalar olduğunu araştırmak amaçlı bir konu seçilmiştir. Güvenli, kayıtsız, saplantılı, kaygılı (korkulu) yetişkin bağlanma tarzlarına bakılması amaçlanır. Yetişkinler de bağlanma, bireyin çocukken ve bebekken ona bakım veren (ebeveynler) kişi ile kurduğu yakınlık durumu, onun ileriki yaşlarında kişisel gelişimini ve de bir ömür boyunca da etkileyen bir süreci tanımlar. Sayısal beyne ve sözel beyne ağırlık veren mesleki dallar seçen öğrencilerin acaba çocuklukta kurduğu güven nesnesi ile bağlanma boyutundaki ilişki tarzında göze batacak bir bağlantının olup olmadığı araştırılmıştır. 50 kız 50 erkek öğrenciden oluşan bir örneklem oluşturulmuştur. Örneklem için sayısal ve sözel fakülteler de okuyan öğrenciler seçilmiştir.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümün kapsamı, araştırma için gerekli araç ve gereçlerin tespit edilmesi, uygulanması, kullanılan tekniklerin açıklanması, verilerin toplanmasında izlenen yol ve verilerin analizi için kullanılan yöntem ve basamakları içermektedir.

Özellikle araştırmanın sağlıklı hipotezlere ulaşabilmesi için veri analizinin ve değerlendirilmesinin geliştirilmesinin yapıldığı kısımdır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada üniversitedeki sayısal ve sözel bölümdeki öğrenciler arasında, cinsiyet, yaş gibi demografik bilgilerde kullanılarak bağlanma stilleri arasında bir farklılık olup olmadığı görülmek isteniyor.

3.2. Evren

Araştırmanın genel evrenini 18 yaş ve üstü Üsküdar Üniversitesi öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubu, üniversite 1. 2. 3. sınıf öğrencilerinden tesadüfi eleman örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmada kullanılan kişisel bilgi formu ve ölçekler, Üsküdar Üniversitesi mühendislik fakültesi ve iletişim fakültesindeki, bilgisayar mühendisliği, endüstri mühendisliği, biyo - mühendislik, reklam tasarımı, medya ve iletişim bölümündeki öğrencilere uygulanmıştır. 200 öğrenciye uygulanmış ölçekten eksiksiz olarak seçilen 50 kız, 50 erkek öğrenci verisi kullanılmıştır. Mühendislik fakültesinden 25 kız, 25 erkek ve iletişim fakültesinden 25 kız 25 erkek olmak üzere toplam da 100 öğrenci verisi seçilmiştir Yani toplamda 100 öğrenciden 50 öğrenci sayısal fakülteden, diğer 50 öğrenci de sözel fakülteden seçilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırma içeriği için gerekli bilgilere ilişki ölçekleri anketin de (RSQ) yer alan 30 maddelik sorular tarafından ulaşılmıştır.

Öğrencilerin özlük nitelikleriyle ilgili bilgileri elde etmek için ayrıca bir bilgi formu kullanılmamıştır. Araştırmanın diğer bağımsız değişkenleri (cinsiyet, yaş ve fakülte) ile ilgili veriler ölçekler üzerinde belirtilen sorularla toplanmıştır.

Araştırmada kullanılan bu veri toplama araçlarına ilişkin tanıtıcı bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.3.1. RSQ (İlişki Ölçekleri Anketi)

Orijinal adı “Relationship Scales Questionnaire” Griffin ve Bartholomev tarafından geliştirilmiştir. Yetişkin bağlanma stilleri ölçekleri, Sümer ve Güngör(1999), tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Otuz maddeden oluşmaktadır ve farklı maddeler toplanarak dört bağlanma prototipini ölçmek amaçlanmaktadır” (Sümer ve Güngör)(1999).

Yetişkin Bağlanma stillerini ölçen anket yakın duygusal ilişkilerimiz de kendimizi nasıl hissettiğimize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. 7’li likert tipi ölçek kullanılarak yapılmıştır (1=Beni hiç tanımlamıyor,4= beni kısmen tanımlıyor, 7= tamamıyla beni tanımlıyor.).

Güvenli ve kayıtsız bağlanma stilleri beşer maddeyle ölçülürken, saplantılı ve korkulu bağlanma stilleri dörder madde ile ölçülmektedir. Bağlanma stillerini ölçmek için seçilen maddelerin toplanıp ve her bir alt ölçeğin toplam sayısına bölünerek hesaplanması ile sağlanır. Kişiler hangi bölümden en yüksek puana sahipse oradaki bağlanma stilini taşıyordur. Griffin Bartholomev ’in İÖA alt ölçeklerinin Kuzey Amerika da yapılan çalışmasında düşük iç tutarlılık düzeyine sahip olduğu görülmüş olsa da test tekrar test güvenilirliği geçerli sayılabilecek sonuca ulaşmıştır. Bunun nedeninin ise ölçeğin iki modeli aynı anda sunmasından (benlik modeli ve başkaları modeli) kaynaklandığıdır (Sümer ve Güngör)(1999).

3.3.1.1. Test Tekrar Test Güvenirliği

“DBM'nin zihinsel modeller temelindeki varsayımına uygun sonuçlar elde edilmiştir” (Sümer ve Güngör)(1999). “Çoklu özellik çoklu matrisine göre geçerlilik çapraz ekseninde yer alan ve farklı yöntemlerle ölçülen aynı özelliklere ilişkin korelasyonlara karşılık gelen değerler de görece yüksektir. 49 ile 61 arasında değişmektedir. Bu sonuç kullanılabilir düzeyde birleşen geçerliliğine sahip olduğunu gösterir” (Sümer ve Güngör)(1990).

“Yani DBM'nin zihinsel modeller temelindeki varsayımına uygun sonuçlar elde edilmiştir”(Sümer ve Güngör)(1999).

3.3.1.2. RSQ Ölçekleri Türkçeye Uyarlama, Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması

Ankara'daki iki üniversiteden 123 kişinin katılımından 82'si kız, 41'i erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 20.62 dir(ss=278). Kırk bir katılımcıdan %33'ü karşı cinsten biriyle romantik ilişkiye sahip olan katılımcıların ortalama ilişki süresi 17 aydır. Test tekrar test güvenirliliğini belirleyebilmek için aynı anketler katılımcılara 4 hafta sonra tekrar uygulanmıştır. İkinci uygulamada ilk uygulamadaki 123 katılımcıdan ancak 92'si bulunmuştur ve doğal olarak 92 kişiyle sınırlandırılmıştır. Bağlanma stilleri arasındaki korelasyonlar iki farklı zamanda ki uygulamada sonuçlar istenilen şekilde ve DBM'nin zihinsel modeller temelinde ki varsayımına uygun sonuçlar elde edilmiştir.

3.3.1.3. İç Tutarlılık

Ölçekler alanla ilgili dört uzman tarafından standart çeviri- tekrar çeviri yöntemi ile Türkçeye çevrilmiştir. Sonra da başka bir uzman tarafından İngilizceye çevrilip Karşılaştırmaları yapılmıştır (Sümer ve Güngör)(1999).

“İÖA'nın alt ölçeklerine ait iç tutarlılık katsayıları (alfa) .27 ile. 61 arasında değişmektedir” (Sümer ve Güngör)(1999). Griffin ve Bartholomev'in İÖA alt

ölçeklerinin Kuzey Amerika’da yapılan çalışmasında düşük iç tutarlılık düzeyine sahip olduğu görülmüş olsa da test tekrar test güvenilirliği geçerli sayılabilecek sonuca ulaşmıştır. Bunun nedeninin ise, ölçeğin iki modeli aynı anda sunmasından (benlik modeli ve başkaları modeli) kaynaklandığıdır (Sümer ve Güngör)(1999). “İÖA’nın alt ölçeklerine ait iç tutarlık katsayıları (alfa) .27 ile. 61 arasında değişmektedir” (Sümer ve Güngör)(1999).

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında ulaşılan yaş aralığı 18-23 yaş aralığıdır. Verilerin toplanmasında toplamda 200 öğrenciye ulaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin verilerinin toplanması öğretim üyelerinden ve fakülte sekreterinden yardım alınarak yapılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 21 programına kodlanarak bilgisayar sistemine girilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

İyi bir değerlendirme sonucu elde etmek için, seçilen 200 örneklemin doldurmuş olduğu anket verileri tek tek incelenerek hatalı ve eksik olan 100 anket değerlendirmeden elenmiştir. Bu doğrultuda analiz için verisi en doğru, eksiksiz ve hatasız 100 örneklemin verisi değerlendirmeye alınmıştır. Değerlendirmeye alınan öğrenciler 50 kız ve 50 erkektir. Bu araştırmanın bağımsız değişkenleri; bağlanma stilleri (güvenli, saplantılı, kayıtsız, korkulu), cinsiyet ve yaştır. Bağımlı değişkenleri ise sayısal ve sözel üniversite öğrencileridir. Verilerin istatistiksel analizi bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki etkilerini ortaya koyacak bir desen içinde ele alınmıştır. SPSS 21 programı kullanılarak bilgisayara veri girişi yapılmıştır.

RSQ ölçekleri güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu olan dört bağlanma stili üzerinde duruyor.

IV. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölüm de sayısal ve sözel bölümler de lisans eğitimini tercih etmiş öğrencilerin bağlanma stilleri ölçeğinden elde edilen bilgiler ile araştırmacı tarafından hazırlanan genel bilgi formundan elde edilen bulgular yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik değişkenlere göre dağılımları Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Çeşitli Değişkenlere İlişkin Dağılımı (n=100)

Demografik Özellikler	Sayı(n)	%
	Fakülte	
Mühendislik fakültesi	50	50.0
İletişim fakültesi	50	50.0
Cinsiyet		
Kadın	50	50.0
Erkek	50	50.0
Yaş		
18-21 yaş arası	77	77.0
22 yaş ve üzeri	23	23.0

Araştırma dahilinde kişisel bilgi formunu ve anket sorularını yanıtlayan 100 öğrencinin 50’si (%50.0) mühendislik fakültesinde okuyarlardan ve 50’si (%50.0) iletişim fakültesinde okuyarlardan oluşmaktadır. Öğrencilerin 50’si (%50.0) kadın ve 50’si (%50.0) erkek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yaş ortalaması 20.56 ± 1.41 olduğu görülmüştür.

Tablo.4.2 Mühendislik Fakültesinde Okuyan Öğrencilerin Bağlanma Stilleri Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı

	Ort. ± SS
Güvenli bağlanma alt ölçeği	33.50±5.27
Korkulu bağlanma alt ölçeği	38.10±10.56
Saplantılı bağlanma alt ölçeği	22.38±5.77
Kayıtsız bağlanma alt ölçeği	28.30±6.42

Tablo.4.2.'de görüldüğü gibi; mühendislik fakültesinde okuyan öğrencilerin korkulu bağlanma alt ölçeğinin ortalaması 38.10±10.56 olduğu saptanmıştır. Mühendislik fakültesinde okuyan öğrencilerin güvenli bağlanma alt ölçeğinin ortalaması 33.50±5.27 olduğu saptanmıştır. Mühendislik fakültesinde okuyan öğrencilerin kayıtsız bağlanma alt ölçeğinin ortalaması 28.30±6.42 olduğu saptanmıştır. Mühendislik fakültesinde okuyan öğrencilerin saplantılı bağlanma alt ölçeğinin ortalaması 22.38±5.77 olduğu saptanmıştır. Ortalama değerlere baktığımızda mühendislik fakültesinde okuyan öğrencilerin korkulu bağlanma stiline sahip olduğu görülmüştür.

Tablo.4.3 İletişim Fakültesinde Okuyan Öğrencilerin Bağlanma Stilleri Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı

	Ort. ± SS
Güvenli bağlanma alt ölçeği	33.98±5.92
Korkulu bağlanma alt ölçeği	38.88±10.42
Saplantılı bağlanma alt ölçeği	20.88±5.90
Kayıtsız bağlanma alt ölçeği	31.24±6.17

Tablo.4.3 'de görüldüğü gibi; iletişim fakültesinde okuyan öğrencilerin korkulu bağlanma alt ölçeğinin ortalaması 38.88±10.42 olduğu saptanmıştır. İletişim fakültesinde okuyan öğrencilerin güvenli bağlanma alt ölçeğinin ortalaması 33.98±5.92 olduğu saptanmıştır.

İletişim fakültesinde okuyan öğrencilerin kayıtsız bağlanma alt ölçeğinin ortalaması 31.24±6.17 olduğu saptanmıştır. İletişim fakültesin de okuyan öğrencilerin saplantılı bağlanma alt ölçeğinin ortalaması 20.88±5.90 olduğu saptanmıştır. Ortalama değerlere baktığımızda iletişim fakültesinde okuyan öğrencilerin korkulu bağlanma stiline sahip olduğu görülmüştür.

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesin de birinci olarak “Öğrencilerin hangi fakültede okudukları ile öğrencilerin bağlanma stilleri envanterinin alt ölçeklerinin puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.4 Öğrencilerin Hangi Fakültede Okuduklarına Göre Grupların Bağlanma Stilleri Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Bağımsız Örneklem T” Testi İle Karşılaştırılması

Grup		N	X	SS	t	P
Güvenli bağlanma	İletişim fakültesi	50	33.98	5.92		
	Mühendislik fakültesi	50	33.50	5.27	.428	.670
	Toplam	100				
Grup		N	X	SS	t	P
Korkulu bağlanma	İletişim fakültesi	50	38.88	10.42		
	Mühendislik fakültesi	50	38.10	10.56	.372	.711
	Toplam	100				
Grup		N	X	SS	t	P
Saplantılı bağlanma	İletişim fakültesi	50	20.88	5.90		
	Mühendislik fakültesi	50	22.38	5.77	-1.28	.202
	Toplam	100				
Grup		N	X	SS	t	P
Kayıtsız bağlanma	İletişim fakültesi	50	31.24	6.17		
	Mühendislik fakültesi	50	28.30	6.42	2.33	.022*
	Toplam	100				

*p<0.05

Tablo 4.4’de görüldüğü gibi; öğrencilerin hangi fakültede okuduklarına göre güvenli bağlanma, korkulu bağlanma ve saplantılı bağlanma alt ölçeklerinin puanları

arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testi yapılmıştır ve anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (Sırasıyla; T=.428, T=1.372 ve T=-1.28; p>0.05).

Öğrencilerin hangi fakültede okuduklarına göre gruplar arasında kayıtsız bağlanma alt ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır (p<0.05). Kayıtsız bağlanma alt ölçeği puanları açısından iletişim fakültesinde okuyan öğrencilerin aleyhine anlamlı bir fark vardır [T=2.33, p=.022]. İletişim fakültesinde okuyan öğrencilerin kayıtsız bağlanma düzeyleri mühendislik fakültesinde okuyan öğrencilerin kayıtsız bağlanma düzeylerine oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde de ikinci olarak “Öğrencilerin cinsiyetleri ile öğrencilerin bağlanma stilleri envanterinin alt ölçeklerinin puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna baktığımızda ise;

Tablo 4.5 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Grupların Bağlanma Stilleri Envanterinin Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Bağımsız Örneklem T” Testi İle Karşılaştırılması

Grup		N	X	SS	t	P
Güvenli bağlanma	Kadın	50	32.04	5.50		
	Erkek	50	35.44	5.18	-3.17	.002**
	Toplam	100				
Grup		N	X	SS	t	P
Korkulu bağlanma	Kadın	50	37.32	10.39		
	Erkek	50	39.66	10.47	-1.12	.265
	Toplam	100				
Grup		N	X	SS	t	P
Saplantılı bağlanma	Kadın	50	20.90	6.30		
	Erkek	50	22.36	5.33	-1.25	.214
	Toplam	100				
Grup		N	X	SS	t	P
Kayıtsız bağlanma	Kadın	50	28.66	7.04		
	Erkek	50	30.88	5.63	-1.74	.085

**p<0.01

Tablo 4.5’de görüldüğü gibi; öğrencilerin cinsiyetlerine göre korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testi yapılmıştır ve anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (Sırasıyla; T=-1.12, T=-1.25 ve T=-1.74; p>0.05).

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre gruplar arasında güvenli bağlanma alt ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır (p<0.01). Güvenli bağlanma alt ölçeği puanları açısından erkeklerin lehine anlamlı bir fark vardır [T=-3.17, p=.002]. Erkeklerin güvenli bağlanma düzeyleri kadınların güvenli bağlanma düzeylerine oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde üçüncü olarak “Öğrencilerin yaşları ile öğrencilerin bağlanma stilleri envanterinin alt ölçeklerinden aldığı puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna bakıldığında.

Tablo 4.6 Öğrencilerin Yaşları İle Öğrencilerin Bağlanma Stilleri Envanterinin Alt Ölçeklerinden Alınan Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Boyut	Boyut	N	r	P
Güvenli bağlanma puanları	ölçeği Yaş	100	.090	.373
Boyut	Boyut	N	r	P
Korkulu bağlanma puanları	ölçeği Yaş	100	.064	.528
Boyut	Boyut	N	r	P
Saplantılı bağlanma puanları	ölçeği Yaş	100	.046	.650
Boyut	Boyut	N	r	P
Kayıtsız bağlanma puanları	ölçeği Yaş	100	.128	.203

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi; öğrencilerin yaşları ile güvenli bağlanma, korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon-Testi yapılmış ve anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür sırasıyla; r=.090, r=.064, r=.046 ve r=.128; p>0.05).

V. BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1. Bağlanma Modelinin Ölçümlenmesi ve Bağlanma Stilleri

Bağlanma modellerinin ölçümlenmesinde iki yöntem kullanılmıştır. Bazı bilim adamları yetişkin bağlanma ölçümünün sonuçlarından bahsetmektedir. Yapılan bu ölçümler sırasında aldıkları örneklemin ilk önce aile ilişkilerini ve daha önce yaşadıkları deneyimleri analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu incelemelerde örneklemin belirli durumdaki davranışlarına karşı duygularını belirlemek için farkında olmadan yaptığı davranışı tespit etmek için kullanılır(Jacobivitz, Curran ve Moller)(2002). Diğer bağlanma yönteminde ise; bireyin kendisini ölçerek kabul edilmeme kaygılarını ve duygusal ilişkilerini derecelendirir.

Bu araştırmanın amacı, “sayısal ve sözel bölüm tercih etmiş öğrencilerin bağlanma modelleri ile anlamlı bir farklılık olup olmadığı” saptanmak istenmiştir. İlişki Ölçekleri Anketi ölçeği kullanılarak bağlanma stilleri ölçülmüştür. SPSS 21 programı kullanılarak yapılan analizde sayısal ve sözel öğrencilerin sahip oldukları bağlanma stilleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin “hangi fakültede okuduklarına göre bağlanma stillerine” bakıldığında ise; güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma, korkulu bağlanma arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Fakat kayıtsız bağlanma alt ölçeği arasında anlamlı bir farklılık ($p<0.05$) olduğu bulunmuştur. İletişim fakültesin de okuyan öğrencilerin mühendislik fakültesinde okuyan öğrencilere oranla kayıtsız bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Türkiye’de üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma da araştırmaların İÖA anketinin alt gruplarının anne eğitimi düzeylerine bakıldığında anne eğitimi üniversite düzeyinde olanlarda da kayıtsız bağlanma stili anne eğitimi okur-yazar düzeyinde olanlara göre anlamlı derecede yüksek çıkmıştır(Akhan)(2014). Yine bir araştırma da çocuğun annesinin eğitim düzeyi yükseldikçe, çocuk karşılaştığı problemlerini çözme şeklinde ve bağlanma tarzlarının üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir(Akhan)(2014). Bizim araştırmamızda ki amaçta acaba çocukların mesleki tercih alanlarını daha liseden beri başlayarak seçim yapıp karar vermelerinde bağlanma stillerinin yani ebeveynin etkisinin olup olmayacağı görülmek

istenmiştir. Gerçekten güvenli bir bağlanma da yani annenin çocukla sağlıklı bir iletişim şekli geliştirmesi çocuğun kişilik gelişiminde etkili olduğunu biliyoruz. Kişilerarası ilişkiler demek sosyallik, hayatı ile ilgili seçimler, maddiyat ve maneviyat, mutluluk, üzerinde de dolaylı yollardan etkili olur. Kayıtsız bağlanma da bakım gören kişi tarafından davranışları tutarlılık göstermemiştir. Bebek davranışları karşılığında duyarsız bırakılmıştır, bazen davranışlarına yanıt almamış bazen de görmezden gelinmiştir (Hazen ve Shaver)(1994).

Annelerin eğitim düzeyleri ergenlerin bağlanma stillerinin anlamlı düzeyde etkilediği görülmüştür. Bu araştırmada da ergenlerin suçluluk ve utanç duygularını, bağlanma tarzlarını, algıladıkları ebeveynlik tarzlarını ve yaşadıkları psikolojik belirtileri anlamlı olarak etkilediği görülmüştür(Özer)(2011).

Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili olan Arıcı'nın yaptığı bir çalışmada, annelerinin eğitim seviyesi lisans derecesinde olan öğrencilerin, eğitim seviyesi ilkokul derecesinde olan öğrencilere göre toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili ayrımcı düşünmediklerini belirtmişlerdir (Giray)(2013).

Kimlik gelişimi açısından güvenli bağlanan bireylerin kendi kimlikleri ile bağlantılı durumları takip ettikleri ve uyguladıkları izlenmektedir (Morsünbül ve Çok) (2011).

Ülkemizde kişinin ailesinin de olduğu gibi bağlanma şekline olan katkısını araştıran SIM 'in uygulanması sahip olabileceği bağlanma stili hakkında daha iyi bir açıklama yapılmasına yardım eder (Morsünbül ve Çok)(2011).

Kayıtsız bağlanma stiline sahip olanlarda olmayanlara göre bağımlılık yapan kimyasalları kullanım oranları yüksektir. Yaşamlarında insanlara yönelik olmayan durumlara bağlı kalmayı tercih ederler. Yani iş, çalışma hayatı gibi, çünkü diğer insanlarla kurulan ilişkilerin değersiz olduğunu düşünürler ve daha özerk yaşamayı tercih ederler. Diğer insanlara bağlı olmamaya ve samimiyetten pasif bir şekilde uzak kalmaya çalışırlar. Kendilerini başkalarından daha üstün görme ve başkalarını ele alış biçimindeki fikri kötü, benlik algısı abartılıdır(Cömert)(2014).

Cömert ve Ögel'in madde kullanan ergenlerin bağlanma stillerini ölçen araştırmasında, bağımlılık yapan kimyasalları kullananların çoğunluklu olarak

ebeveynlerle kayıtsız bağlanma biçimi geliştiren bireylerde olduğunu göstermektedir(Cömert)(2014).

Özdek bağımlısı olanlarda en fazla görülen bağlanma şekli %48 ile kayıtsız bağlanma durumudur yani “anne babayla kurulan emniyetsiz ilişki, anne babanın negatif davranışları ve sosyal yaşam eksikliği, ergenlik döneminde alkol, sigara ve uyuşturucuya bağlanmanın yakın olduğunu göstermektedir. Yani çocukluk ve ergenlikteki psikolojik sorunların sebebi çocuğun çevresi ile kurduğu ilişki, yaşadıkları önemlidir (Cömert)(2014).

Kayıtsız bağlanma stiline sahip bu kişilerin narsistik kişilik bozukluğunun özelliklerine sahip olduklarını iddia eden araştırmacılar vardır(Özer)(2011).

Batı bölgesinde yer alan milletler üzerindeki araştırmada da sağlıklı kimlik oluşumunda ve başarılı bir kişilik için güvenli bağlanmanın gerekli olduğunu söylemiştir. Ülkemizde de benzer araştırmalar sınırlı sayıdadır. Türkiye de bu konuda yapılan çalışmalar eksik kalmıştır.

Yapılan çalışmalarda kimlik statülerinin bağlanma stillerine göre nasıl farklı olduğu ile ilgili varyans analizleri incelenmiştir. Başka bir araştırmada da ergenlerin bağlanma stillerine göre kimlik biçimlenmesinin kararlılık/ karar verme ve araştırma/keşfetme değişkenleri arasında anlamlı değişiklikler olduğu ortaya çıkmıştır. Puan ortalamasında en yüksek kararlılığa sahip kayıtsız bağlanma stiline sahip gruptakiler, en yüksek keşfetme puan ortalamasına sahip olan grup ise korkulu bağlanma stiline sahip gruptakiler olarak yansımıştır (İlhan ve Özdemir)(2012).

Morsümbül ve Tümen'in yaptığı bir çalışmada da bağlanma stilleri açısından başarılı kimlik dahil olmadığı diğer kimlik statülerindekiler de değişik sonuçlar elde edilmiştir. Morsümbül ve Tümen çalışmalarında kimlik arayışı durumunda olan ergenlik çağındaki kişilerin saplantılı bağlanma stiline yakın olduklarını görmüştür.

Kendi fikirleri olmayan ebeveynlerin yönlendirmesini kabul eden kimlik tarzına sahip ergenlerin ise kayıtsız bağlanma stiline, kendisinin ve ebeveynlerinin de hayatı ile bir fikri olmayan ve karar verme zamanında bile umursamaz davranan kimliktekiler ise kaygılı bağlanma tarzına sahiptir (İlhan ve Özdemir)(2012).

Başka bir çalışmada da kimlik statüleri ve bağlanma tarzlarının incelendiği bir araştırmada en fazla kimlik çatışmasının saplantılı ve kaygılı bağlanma türünde, en az çatışmanın da kayıtsız bağlanma stilinde olduğu görülmüştür (İlhan ve Özdemir)(2012).

Bu araştırmada da güvenli ve kayıtsız bağlanma tarzına sahip olanlarında diğer bağlanma tarzına sahip olan öğrencilere nazaran daha az sıklıkla kaygılı/korkulu bağlanmaya sahip olduklarını göstermiştir. Bunun sonucunda kayıtsız ve güvenli bağlanma şeklini taşıyan kişilerin benlikleri hakkında olumlu düşüncelere sahip olma ve sıklıkla kaygı yaşamamanın olumlu benlik düşüncesine sahip olmakla ilgili anlamsız bir ilişki gösterdiğini bulmuşlardır (Dilmaç, Hamarta ve Arslan)(2009).

Kayıtsız bağlanma modeline sahip bireylerin özgüvenleri yüksektir, kurduğu ilişkilerde denetimi eline almak isterler. Samimiyetlerini ve sıcak duygularını göstermede geri kalırlar. Başkalarına yardım etmek ve başkalarından da yardım istemekten kaçınırlar(Dilmaç, Hamarta ve Arslan)(2009).

Karar stratejilerine ilişkin ebeveyn tutumlarına yönelik yapılan karşılaştırmada anne babaların eşitlikçi daha adil davrandıklarını ileten bireylerin daha mantıklı kararlar aldıkları görülmüştür. Anne babası tam tersi eşit ve adil davranmayan ve aldırışsız yaklaşım sergilediklerini belirten bireylerin “karasızlık puanları” ortalamaya göre öteki stratejilerden daha fazla olduğu görülmüştür(Erözkan)(2011).

Bağlanma tarzlarına göre, ebeveyn davranışlarına yönelik yapılan karşılaştırmalarda eşitlikçi, adil davranan anne babaların çocukları daha güvenli bağlanma, anne babaların baskıcı davranışlarda bulduklarını düşünen çocuklar ise korkulu bağlanma geliştirirler.

Akbağ’ a göre, “gelişimsel süreç içinde bebeğin duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarına duyarlı bir yetişkinle büyüyen bebekler güvenli bağlanma tarzına sahip olmakta ve böylelikle gerek fiziksel, gerek bilişsel, gerekse kişilik gelişimi açısından gelişimleri daha hızlı ve olumlu yönde ilerlemektedir”(Erözkan)(2011).

Yani aile ortamında sıcaklık, cana yakınlık, daha ılımlı, sevginin hakim olduğu evlerde büyüyen bireyler güvenli bağlanmaya sahip, aile ortamında acı verici ve denetim odaklı ailelerde büyüyen bireylerde daha korkulu bağlanma gelişmesini sağladığı söylenebilir(Erözkan)(2011).

“Demokratik bir aile ortamında yetişen çocuk ve ergenlerin sosyal açıdan daha yeterli ve daha olumlu arkadaşlıklara sahip olduklarını göstermiştir”(Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ)(2011).

5.2. Bağlanma ve Cinsiyet

Güvenli bağlanma alt ölçeği puanları açısından erkeklerin lehine anlamlı bir fark vardır. Erkeklerin güvenli bağlanma düzeyleri kadınların güvenli bağlanma düzeylerine oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bağlanma stillerinin cinsiyetler arasında yapılan karşılaştırmasında erkek öğrencilerin ilişkilerinde güvenli bağlanma tarzına daha yakın oldukları bulunmuştur. Kız öğrencilerin ise korkulu bağlanma tarzına yakın oldukları bulunmuştur(Erözkan)(2011).

Ülkemizde kız çocuklarının bakımında topluma ayak uydurma, başkaldırmama ve sahip oldukları ile kısıtlı kalma şeklinde büyütülmüştür. Karşı cins hakkında da pozitif yargılarla beslenmişlerdir (Erözkan)(2011).

Bu araştırmanın sonuçlarında da cinsiyetin bağlanma stilleri ile ilişkili durumu araştırıldığında güvenli bağlanma stiline erkeklerde kadınlardan oldukça yüksek olduğu fakat korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma tarzlarında erkek-kadın arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır(Damarlı)(2006).

Heiger ve ark'nın cinsiyetler ve bağlanma stilleri arasında yaptıkları çalışmada kadın erkek arasında anlamlı sonuçlar bulunmamıştır. Bartholomew ve Horowitz 'in çalışmalarında da kayıtsız bağlanma seviyesi erkeklerde kızlardan yüksek bulunmuştur(Damarlı)(2006). Sümer ve Güngör'ün ülkemizde Türk milleti üzerindeki uygulama araştırmasında da kayıtsız bağlanma da erkeklerin kızlardan daha çok bu stili taşıdıkları görülmüştür (Damarlı)(2006).

Sosyal kaygı ile ilgili eski araştırmalar incelendiğinde erkeklerin sosyal kaygı seviyelerinde değişik sonuçların çıktığı araştırmalar da mevcut cinsiyete bakıldığında erkekler için anlamlı bir farklılık oluşturmeyen araştırmalarda mevcut. Yani erkek ya da kadın olarak incelendiğinde sosyal kaygı sonuçlarında uyumsuzluk vardır (Erkan, Güçray ve Çam)(2002).

Çocuk ve ergenler üzerinde yapılan bir araştırmada kızlar dış izlenimleri hakkında yapılan yorumlara erkeklerden daha çok önem verdiklerini, özellikle negatif değerlendirmelerden sosyal kaygı düzeylerini daha çok etkilediği görölmektedir.(Erkan, Güçray ve Çam)(2002).

Yine bu araştırmada kız ve erkek öğrencilerin olumsuz değerlendirilmekten korkma ölçeği, sosyal kaçınma ve huzursuzluk ölçeği puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görölmektedir. Yani sosyal kaygının cinsiyete göre farklılık belirtmediğini vurguluyor (Erkan, Güçray ve Çam)(2002).

Toplumumuzda erkek bireylerin daha emniyetli aile ortamında yetişmeleri, onay ve yardımının olduğu gereksinimlerinin düzenli bir şekilde sağlandığı güvenli bağlanma stili düzeylerinin kadınlardan yüksek olmasını sağlamıştır. Bu araştırma örnekleminde de yer alan erkeklerin benliklerinin de başkalarını daha olumlu algıladıkları sonucu söylenebilir ve tarihteki araştırmalarla tutarlı olmayacak şekilde erkeklerin emniyetli bağlanma dereceleri karşı cinsiyete göre oldukça yüksek bulunmuştur (Damarlı)(2006).

Tzuriel'e göre "bir araştırmasında elde edilen sonuçlara göre de erkeksi bireyler kadınsı bireylere nazaran daha olumlu benliğe sahiptir. Kadınsı toplumsal cinsiyet rolüne sahip bireylerle belirsiz toplumsal cinsiyet rolüne sahip bireyler arasında da benlik kavramı bakımından anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Yukarıda sözü edilen sonuçlar araştırmacılar tarafından benliği tanımlayan en önemli faktörün erkeksilik olabileceği yönünde yorumlanmıştır"(Damarlı)(2006).

Yaş, cinsiyet ve sahip oldukları ırkın genel ve alana ait benlik kavramı üzerindeki etkilerinin incelendiği bir araştırma da cinsiyetler arasında toplumsal, eğitim, duyuşsal, yeterlilik ve aile benlik anlamları ağısında anlamlı bir farklılık görölmemiştir. Sadece erkeklerin fiziksel benlik anlamları bakımından kızlarınkinden yüksek benlik anlamına sahip oldukları bulunmuştur. Bu çalışmada da genel benlik algısı cinsiyetler arasında anlam taşıyacak seviyede değişik sonuçlar saptanmıştır (Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ)(2011).

5.3. Bağlanma Stilleri ve Yaş

Bowlby (1973, 1979) “Bağlanmayı birinin yanımızda olmasını isteme ve o kişi yanımızda olduğunda kendimizi güvende hissetme şeklinde tanımlamakta; erken yaşlarda anneden başlayarak diğer yetişkinlere ilişkin oluşturulan içsel modellerin çok fazla değişime uğramadan yetişkinlikte de işlev gördüğünü belirtmektedir” (Özer,A. ve Cihan-GüngörA.)(2012).

Caspi'nin bir araştırmasında çocukluklarında sınırlı diye tanımlanan kişilerin evliliklerinde boşanma yaşı 40 yaşından evvel olma durumları yüksek bulunmuştur (Özer, A. Ve Cihan-GüngörA.)(2012).

Mallinckrodt şöyle derki; küçük yaşlarda bağlanılan figürün yaşı önemli iken bebeğin yaşıda ilerleyip yetişkinlik zamanlarında ise artık karşı tarafın yaşının bir önemi olmadığını belirtir. Çünkü yaş ilerledikçe kendi zihni ile hareket etme yetisi gelişmektedir(Özer,A. Ve Cihan-GüngörA.)(2012).

Ergenlerle beden imajı üzerine yapılan bir araştırmada beden imajı için önemli dönemin ergenlik dönemi olduğu vurgulanır ve üniversitede ki birinci sınıf öğrencilerinin de bu durumu kapsadığı görülmektedir (Arslangiray)(2013).

Arnett beden imajı için 18-29 yaşlarının önemli olduğunu, ülkemizde ise 19-26 yaşları arasında olduğudur (Arslangiray)(2013). Bu yaş grubunda yer alan bireyler benlik arayışında olma durumları artış göstermektedir ve bu yüzden tecrübe edinme arzuları artar ve kendileri için öncelikleri de ertelemektedirler (Arslangiray)(2013).

“Yapılan bir araştırmada da tek ebeveynli bir ailenin ergenin gelişimi üzerindeki etkisi ise annenin ve çocuğun yasına bağlı olarak değişim gösterebilmektedir (Damarlı)(2006). Diğer taraftan, daha küçük yasta tek ebeveynli bir aile ortamı içine giren çocukların benlik kavramlarının yaşı daha büyük olan çocuklardan daha olumsuz yönde etkilendiği görülmüştür. Bu durum yaşı daha büyük olan çocukların yeni durumları anlama ve bunlarla bas etme yeteneklerinin daha fazla oluşu ve yas ilerledikçe benlik kavramının daha kararlı bir yapı kazanmasıyla açıklanabilir (Damarlı)(2006).”

Ergenlerde dikkate alınması gerekli noktalar ergenin yaşı, ergenin bağlanma geçmişi, kendi yaşlıları arasındaki ilişkisi olarak belirtilmiştir. Yapılan araştırmalarda güvenli ve şefkatli bir aile ortamında büyüyen ergenlerin diğer insanlarla ve çevreleri ile daha pozitif ve sosyal olarak daha aktif iletişimde oldukları gösterilmiştir (Damarlı)(2006).

Bireyler 12-16 yaş arasında dönemlerinde bir gruba dahil olma durumuna önem vermektedirler. Fakat 17-21 yaş ve sonraki dönemlerde (ilk yetişkinlik) bireylerin özgürlüklerinin ve kendilik modellerinin oturması ile bir gruba üye olma değeri vermezler ve karşı cins ile olan ilişkilere önem verirler (Damarlı)(2006).

Sayısal ve sözel öğrencilerin bağlanma stillerinin ölçüldüğü araştırmada yaş bağımsız değişkeni ile ilgili olarak, öğrencilerin yaşları ile güvenli bağlanma, korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bu araştırmada yaş için kritik bir standart belirlenmediği için anlamlı bir sonuca varmak zor olduğu ve örneklem sayısının belki de daha da artırılması gerekiyor.

Bağlanma tarzları ile yaş düzeyleri üzerindeki ilişkiye bakılan başka bir çalışmada da bağlanma şekillerinde yaş seviyelerine göre anlamlı bir değişiklik gözle çarpmamıştır(Erözkan)(2011).

Literatürdeki bir araştırmada da arkadaşlarına ve yakın duygusal ilişkilerine bağlanmanın gerçekleşmesinde yaş ilerledikçe kimlik geliştirme üzerinde olumlu olabileceği görülmüştür. Çünkü yaş ilerledikçe yani yetişkinliğe yaklaştıkça anne babanın da denetimi azalmaktadır. Anne ve babanın ergenliğin başlarına kadar kimlik kazanımında etkili olduğu ilerleyen zamanlarda da arkadaş ve yakın ilişki yaşamaları ve bağlanması kimlik şekillenmesinde etkili olduğu söylenebilir(İlhan ve Özdemir)(2012).

VI. BÖLÜM

ÖNERİLER

Sözel bölümdeki öğrencilerin sayısal bölümdeki öğrencilerden kayıtsız bağlanma düzeyi yüksek çıktığı için farklı kişilik özelliklerine sahip olabileceği ve sayısal ve sözlü bölümlerdeki öğrencilerin farklı bağlanma stilleri ve farklı psikososyal destek ihtiyaçları olabileceği için göz önüne alınmalıdır. Aynı zamanda üniversitelerin psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetinin önemi artmalıdır ve yönlendirmeler yapılmalıdır.

SONUÇ

Bu araştırma da lisans eğitimi için sözel bölüm seçenlerde sayısal bölüm seçenlere kıyasla kıyasla kayıtsız bağlanma daha yüksek görülmüştür. Sözel bölümde okuyan öğrencilerin kayıtsız bağlanma stiline yakın olması ebeveynin otoriter ya da hoş görülme kişiliği ile ilgili değil de, kişinin karar verme ve bağlanma tarzı yaş ilerledikçe değiştiğini ve belki de olumlu benliğin yüksek olması ve başkalarına karşı daha olumsuz tutum sergilemesi ve bilişsel olarak kişilik özelliklerine bakıldığında da kayıtsız bağlanma da görüldüğü gibi daha çok ben kavramının önde olacağı meslekler seçiyor olabilirler. Bu yüzden kayıtsız bağlanma tanımı araştırmalarla açılabilir ve birçok soru işareti ya da farklı farklı hipotezler farklı bilgilere ulaşmamızı sağlayabileceğini düşünüyorum cinsiyetler üzerinde erkeklerin daha güvenli bağlanma sergilemesi birçok araştırmada da görülmüştür. Kız çocukları için ailelerin bilinçlendirilmesi ve toplumsal görüşlerin değişmesi gerektiği kız çocuğun kimliği belli bir zaman sonra doğan çocuğun kimliğini etkilediği ve sosyal hayatta da kadınsız ve erkeksiz yaşamının mümkün olmadığı sağlıklı hayatların, sağlıklı iletişim ve sağlıklı bireylerin oluşturduğunu görüyoruz. Böylelikle toplumsal olarak huzur ve refahın artması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Arslangiray,N.(2013). Üniversite Öğrencilerinde beden imajının yordayıcıları olarak bağlanma stilleri ve toplumsal Cinsiyet Rollerini. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı*.
- Akhan, L. U. (2014). Hemşirelik Öğrencilerinin Bağlanma Stillерinin Belirlenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 4(3)*, 191-196.
- Akbağ, M., ve Erden,S., (2010). Cinsiyet ve Bağlanma Stillерinin Utanç, Suçluluk ve Yalnızlık Duygularını Yordama Gücünün Araştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 10(12)*, 651-682.
- Arslan, E. (2008). Bağlanma Stilleri Açısından Ergenler de Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri ve Ego Kimlik Süreçlerinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Ana Bilim Dalı Çocuk Gelişimi ve Anabilimdalı*, 1-122.
- Bartholomew, K. & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four- category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-24
- Brennan KA, Shaver PR.,1998, Attachment styles and personality disorders: Their connections to each other and to parental divorce, parental death, and perceptions of parental caregiving. *Journal of Personality*, 66: 835-878.
- Bowlby, J. and Ainsworth M.,1992, Bretherton I. The origins of attachment theory: *Developmental Psychology*, 28: 759-775.
- Bowlby, J. (1969). *Bağlanma*. (T. V. Soylu, Trans.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık. 2012 tarihinde alındı
- Bowlby, J. (1972). *Ayrılma*. (M. Günay, Trans.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık. Retrieved 2014
- Cömert, I. T. (2014). Madde Kullanan Ergenlerin Bağlanma Stilleri. *Türkiye Yeşilay Cemiyeti, 1(1)*, 9-40.
- Çalışır, M. (2009). Yetişkin Bağlanma Kuramı ve Duygulanım Düzenleme Stratejilerinin Depresyonla İlişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 1*, 240-255.

- Dağ,İ.,ve Gülüm,İ.,V. (2013). Yetişkin Bağlanma Örüntüleri ile Psikopatoloji Belirtileri Arasındaki İlişkide Bilişsel Özelliklerin Aracı Rolü: Bilişsel Esneklik. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 24(4), 240-247.
- Damarlı, Ö. (2006). Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Rolleri, Bağlanma Stilleri ve Benlik Kavramı arasındaki İlişkiler. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı*.
- Dilmaç, B., Hamarta, E., ve Arslan, C. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Sürekli Kaygı ve Denetim Odaklarının Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(1), 127-159.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Karar Stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 60-74.
- Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 553-570.
- Erkan,Z., ve Güçray, S., ve Çam, S., (2002). Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeylerinin Ana Baba Tutumları ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(10).
- Griffin, D., & Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(3), 430-445.
- Giray, N. A. (2013). Üniversite Öğrencilerinde Beden İmajının Yordayıcıları Olarak Bağlanma Stilleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı*, 1-113.
- Fraley, R. C. ve Shaver, P.R.,2000, Adult romantic attachment: theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology*, 4(2), 132-154.
- Günaydın,G., Selçuk E., Sümer N., ve Uysal, A. (2005). Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa formunun psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8, 13-23.

Hazen, C., ve Shaver,P.R. (1994). Bağlanma. (A. Dönmez, Ed.) *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 31(1), 1-49. Retrieved 1998

İlhan T., Y. Ö. (2012). Beliren Yetişkinlikler de Yaş ,Cinsiyet ve Bağlanma Stillерinin, Kimlik Statüleri Üzerindeki Yordayıcı Rolü. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 227-241.

Kesebir, Ş., Kavzoğlu Özdoğan,S., ve Üstündağ,F.T., (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2), 321-342.

Kavlak,O., ve Şirin, A., (2009). Maternal Bağlanma Ölçeğinin Türk Toplumuna Uyarlanması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 187-203.

Morsunbul, Ü., ve Çok, F., (2011). Bağlanma ve İlişkili Değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 553-570.

Özer, A., ve Güngör C.,H. (2012). Yükleme Tarzları, Bağlanma Stilleri ve Kişilik Özelliklerine Göre Evlilik Uyumu. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 11-24.

Özer, M. (2011). Suçluluk -Utancı, Bağlanma, Algılanan Ebeveynlik(anne) Tarzı ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkiler. *Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı*, 1-132.

Özten,E.Tufan, E.,A., Hızlı Sayar,G.,Eryılmaz,Gül.,Aloğlu,D., ve Işık, S.(2015). Dikkat Eksikliği /Hiperaktivite Bozukluğu ve Majör Depresif Bozukluk Tanılı Erişkin Hastalarda Bağlanma Biçimlerinin Karşılaştırılması: Kontrollü Bir Ön Çalışma. *Journal of Mood Disorders*,5(3),ss:126-133

Sav, D. (2008). Bireysel Kariyer Planlamada Etkili Olan Faktörler ve Üniversitelerin Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı 452Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 6

Brennan KA, Shaver PR.,1998, Attachment styles and personality disorders: Their connections to each other and to parental divorce, parental death, and perceptions of parental caregiving. *Journal of Personality*, 66: 835-878.

Sümer,N., ve GÜngör, D., (1990). Yetişkin Bağlanma Stilllerinin Türk Örneklemini Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kùltürler arası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.

Tüzün, O., ve Sayar, K., (2006). Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji. *Düşünen Adam*

.

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Yeri : İstanbul

Doğum Yılı: 1990

Eğitim Durumu:

Okan Üniversitesi 2013 Psikoloji bölümü mezunuyum.

İş Tecrübesi:

Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde iş tecrübem var.

Klinik Stajlar mevcuttur.

Alınan Eğitimler

Objektif testler eğitimi

Yabancı Dil ve Seviyesi

İngilizce orta düzeyde

,

